

Дорожня карта

ВПРОВАДЖЕННЯ МОБІЛЬНОЇ МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ

в територіальних громадах України,
зокрема прифронтових та деокупованих

Дорожню карту «Впровадження мобільної молодіжної роботи в територіальних громадах України, зокрема прифронтових та деокупованих» розроблено в межах програми «Мобільна молодіжна робота», яку Democracy Reporting International втілює у проєкті «Демократична інтеграція, стійкість, та залучення» (Ukraine-DARE), у співпраці з Міністерством молоді та спорту України та державною установою «Всеукраїнський молодіжний центр».

Хто працював над документом: Полетуша Ірина, експертка з молодіжної політики та співпраці з органами влади, у співавторстві з Зінченко Валерією, експерткою з мобільної молодіжної роботи проєкту Ukraine-DARE, Яцуком Владиславом, начальником управління молодіжної політики Міністерства молоді та спорту України.

Висловлюємо щиру подяку за співпрацю та залученість до розробки цього продукту тренерам, експертам, менторам, партнерам, які були залучені до реалізації проєкту та ділилися отриманими даними; стейкхолдерам та молодіжним працівникам та працівницям, які брали участь у публічних консультаціях щодо потреб різних цільових груп та структури дорожньої карти; органам місцевого самоврядування Дніпропетровської, Запорізької, Миколаївської та Полтавської областей і громадам, які приймали візити у межах проєкту, брали участь в опитуваннях для розробки цієї дорожньої карти.

Democracy Reporting International (DRI) – незалежна неприбуткова організація, що сприяє політичній участі громадян, підзвітності державних органів і розвитку демократичних інститутів у всьому світі. Організація підтримує демократичні перетворення в Україні з 2014 року. DRI співпрацює з центральними та місцевими органами влади та має тісні зв'язки з організаціями громадянського суспільства, аналітичними центрами, університетами та міжнародними партнерами в Україні. Детальніша інформація: <https://democracy-reporting.org>

Фото, використані у посібнику, були зроблені під час здійснення візитів програми «Мобільна молодіжна робота» до Семенівської громади Полтавської області. Фотограф: Тетяна Корнійчук.

Всі права захищені.

Тексти можуть бути відтворені в некомерційних цілях з належним зазначенням джерела.

Умовні позначення:

ММР	мобільна молодіжна робота
МР	молодіжна робота
МП	молодіжний простір
ММЦ	мобільний молодіжний центр
ДК	дорожня карта
ОМС	орган місцевого самоврядування

ПРЕАМБУЛА	4
• ВИКЛИКИ ВОЄННОГО СТАНУ	4
• ДЛЯ КОГО ЦЯ ДОРОЖНЯ КАРТА?	4
ГЛОСАРІЙ ТА ЗАКОНОДАВСТВО	5
ПЕРЕДУМОВИ ТА ОБГРУНТУВАННЯ. ЧИ ПОТРІБНА ВАМ МОБІЛЬНА МОЛОДІЖНА РОБОТА?	7
• КОЛИ МОБІЛЬНА МОЛОДІЖНА РОБОТА Є НЕОБХІДНОЮ?	7
• САМОРЕФЛЕКСІЯ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ МОБІЛЬНОЇ РОБОТИ	7
КЛЮЧОВІ ПРИНЦИПИ ТА ЦІННОСТІ ММР	10
ПІДГОТОВЧІ КРОКИ	11
• КАБІНЕТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ	11
• ПАРТНЕРИ: ЛЮДИ І СПІЛЬНОТИ	12
• КОНСУЛЬТАЦІЇ З МОЛОДДЮ ТА АНАЛІЗ ЇЇ ПОТРЕБ	12
ПЛАНУВАННЯ ЗАХОДІВ ММР	13
• ПРОГРАМА	13
• ПРИКЛАДИ ТЕМ І ФОРМАТІВ	13
• ПЕРЕВІРКА ЛОКАЦІЇ	14
ВПРОВАДЖЕННЯ СЕРІЇ ВІЗИТІВ	15
• НА ЩО ЗВЕРНУТИ УВАГУ	15
• БЕЗПОСЕРЕДНЬО ПІД ЧАС ЗАХОДУ	15
• ЩО НЕ ЗАБУТИ ПІСЛЯ ЗАХОДУ	15
РЕСУРСИ І РЕСУРСНІСТЬ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ММР	16
• КОМАНДА	16
• ЯК ПІДТРИМУВАТИ КОМАНДУ ММР?	16
• МАТЕРІАЛИ	17
• ЛОГІСТИКА	17
• ОТРИМАННЯ ДОЗВОЛУ НА ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ	17
РЕСУРСИ НА ММР	19
• БАЗОВИЙ МІНІМУМ РЕСУРСІВ	19
• ДЕ ЇХ БРАТИ, ТІ РЕСУРСИ?	19
МОБІЛЬНИЙ МОЛОДІЖНИЙ ЦЕНТР	20
СПЕЦИФІКА ММР У ПРИФРОНТОВИХ ТА ДЕОКУПОВАНИХ ГРОМАДАХ	21
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ	22
• ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО?	22
• ЯКИМИ МОЖУТЬ БУТИ РЕЗУЛЬТАТИ ММР	22
• ЯК ВИМІРЮВАТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ	22
ЩО ДАЛІ?	26

► ПРЕАМБУЛА

Виклики воєнного стану

Повномасштабне вторгнення РФ призвело до багатомісних втрат серед молоді України – від загибелі та поранень, вимушеного переміщення всередині країни та за її межі, перебування на тимчасово окупованих або прифронтових територіях, до втрати можливостей для освіти, самореалізації та повноцінної участі в суспільному житті. Згідно з даними дослідницької агенції Info Sapiens¹, станом на 2024 рік, 79% молодих людей в Україні зазнали особистих втрат від війни, що включає втрату близьких (28%), руйнування соціальних зв'язків (27%), погіршення психічного здоров'я (28%), професійну дезадаптацію (20%), економічні труднощі (30%) та загострення відчуття неможливості самореалізації (23%).

Молодіжні центри та молодіжні простори (далі – МЦ, МП), громадські організації в умовах війни стали осередками підтримки не лише молоді, а й цілих громад. Вони забезпечували гуманітарну допомогу, працювали з ВПО, організовували психологічну підтримку, однак зіткнулися з викликами: відсутністю безпечних укриттів, складністю адаптації до змін державної політики, нестачею ресурсів та персоналу, а також розривом соціальних зв'язків та ізоляцією молоді. Це особливо відчутно в прифронтових, деокупованих та релокованих громадах.

Згідно з Рекомендаціями для роботи МЦ та МП на період війни та постконфліктного відновлення (Програма підтримки ОБСЄ для України²), мобільна молодіжна робота (далі – ММР) є ефективним інструментом реагування у цьому контексті. Завдяки виїзному формату, вона забезпечує рівний доступ до молодіжних послуг, особливо для молоді з малих населених пунктів, внутрішньо переміщених осіб, молодих людей з вразливих категорій та тих, хто не має змоги долучитися до стаціонарних центрів.

Для кого ця дорожня карта?

Ця Дорожня карта (далі – ДК) створена для широкого кола фахівців і організацій, що працюють з молоддю на національному, обласному та місцевому рівнях, зокрема для молодіжних працівників та працівниць, спортивних тренерів, представників органів місцевого самоврядування (далі – ОМС), МЦ і МП, громадських організацій, освітніх установ, соціальних служб, закладів культури, центрів зайнятості, волонтерів, психологів, а також для локальних координаторів національних і міжнародних програм. Вона буде корисною як для тих, хто вже реалізовує мобільну молодіжну роботу, так і для тих, хто лише планує її впровадження. Особливо це актуально у прифронтових, деокупованих та малих громадах без сталої молодіжної інфраструктури.

При розробці ДК було важливо врахувати потреб тих, хто ще не мав досвіду здійснення ММР, адже саме вони є її потенційними користувачами. Їхні запити, очікування, обізнаність в термінології і потреба в прикладах були вивчені під час відкритих онлайн консультацій. Цей крок став підґрунтям для адаптації ДК до реальних умов громад, підвищуючи її практичну цінність, зрозумілість і доступність. Таким чином, цей документ слугує не лише методичним орієнтиром, а й інструментом для ухвалення рішень у громадах, де лише формується запит на якісну молодіжну політику.

ДК створена на основі здійснених 72х візитів до 19 віддалених прифронтових громад Дніпропетровської, Запорізької, Миколаївської, Полтавської областей, які охопили понад 1400 молодих людей.

¹ www.undp.org/uk/ukraine/publications/vplyv-viyny-na-molod-v-ukrayini-2024

² <https://www.osce.org/uk/osce-secretariat-exb-support-programme-for-ukraine/581470>

ГЛОСАРІЙ ТА ЗАКОНОДАВСТВО

Законодавчою основою для впровадження ММР є Закон України «Про основні засади молодіжної політики»³, Стратегія державної молодіжної політики до 2030 року⁴, а також постанова КМУ «Про затвердження типових положень про молодіжний центр та про експертну раду при молодіжному центрі»⁵. Зазначені документи визначають ключові принципи, завдання та організаційні засади, якими можуть керуватися ОМС, МЦ та громадські організації при плануванні та реалізації ММР.

Закон України «Про основні засади молодіжної політики» передбачає, що МЦ можуть здійснювати МР у нестационарному форматі як ММЦ шляхом здійснення МР безпосередньо в місцях перебування молоді, яка з будь-яких причин не має можливості відвідати МЦ або МП, але виявила таке бажання.

ТОЖ В ЧОМУ РІЗНИЦЯ МІЖ МР ТА ММР?

Молодіжна робота (далі – МР) – це діяльність, спрямована на особистісний розвиток, соціальну інтеграцію та активне громадянство молодих людей. Це стосується будь-яких соціальних, культурних, освітніх та політичних заходів, що проводяться разом з молоддю, для молоді та самими молодими людьми, часто пов'язаних з неформальною освітою.

Говорячи простими словами, МР допомагає підліткам та молоді подорослішати, не загубитися, мати приклад надійних дорослих, отримати досвід, навчити жити життя.

Мобільна молодіжна робота (ММР) – це форма молодіжної роботи, яка здійснюється у нестационарному (виїзному) форматі в місцях перебування молоді, що з будь-яких причин не має можливості відвідати стаціонарний МЦ або МП. Вона спрямована на забезпечення рівного доступу до молодіжних послуг, розвиток потенціалу молоді, соціальну інтеграцію, зміцнення участі у житті громади.

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>

⁴ <https://www.president.gov.ua/documents/942021-37337>

⁵ <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-tipovih-polozhen-pro-molodizhnij>

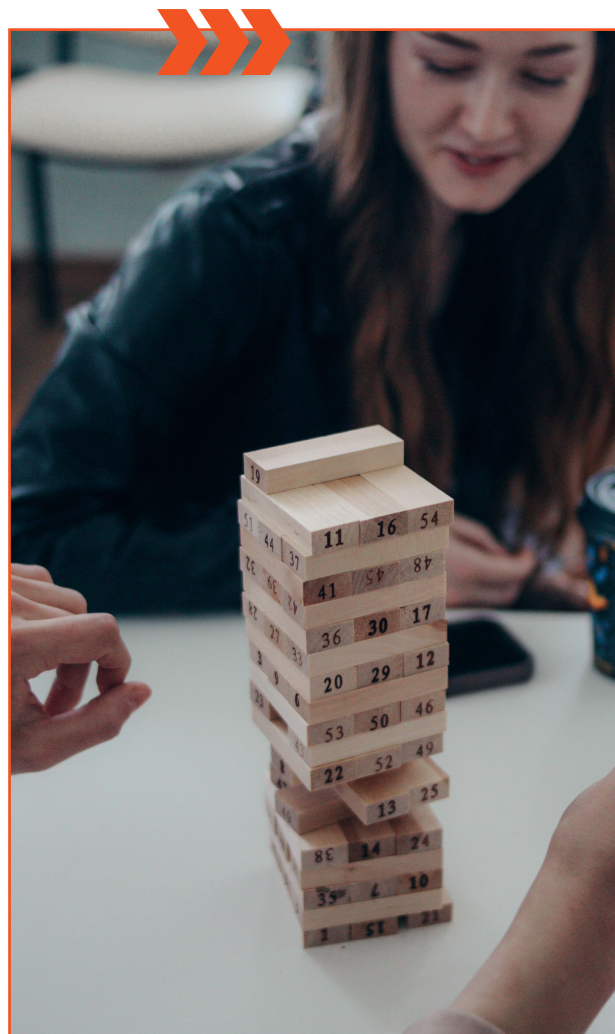
ММР реалізується окремими молодіжними працівниками та працівницями, командами МЦ та МП, ОМС або громадськими організаціями за допомогою ММЦ або інших форматів, які відповідають локальним умовам.

ММР охоплює не лише віддалені та сільські території, а й урбаністично занедбані райони, тимчасово переміщені громади, прифронтові зони та інші простори, де стаціонарна присутність молодіжної інфраструктури неможлива або недоцільна.

ДЕ МОЖЕ ЗДІЙСНЮВАТИСЯ ММР:

- » у будь-яких доступних та облаштованих **приміщеннях** населеного пункту (бібліотеки, школи, громадські простори, торгові центри тощо);
- » на **вулицях**, відкритих просторах, що функціонують та є достатньо безпечними, аби залишатися там (спортивні майданчики, шкільні подвір'я, автобусні зупинки тощо);
- » на тимчасово облаштованих локаціях з використанням **ММЦ** або всередині нього.

Комплексна структура ММР містить як індивідуальну роботу, так і взаємодію з групами, громадою в цілому. Це дозволяє бачити ММР не як суто «виїзд на локацію», а як **системний підхід**, що охоплює різні рівні впливу від особистої підтримки до активізації громади.

ММР подібна до вуличної, оскільки теж передбачає вихід до молоді в її середовище. Водночас це більш комплексна та довготривала форма діяльності, що включає не лише перший контакт, а й освітню, культурну та мотиваційну підтримку. Вона спрямована на молодь у середовищах із обмеженим доступом до інфраструктури – у віддалених селах, спальних районах, громадах без МЦ.

Отже, здійснювати молодіжну роботу може широке коло фахівців, які працюють не лише в МЦ та МП. МР можна здійснювати у виїзному форматі. ММР можуть впроваджувати як МЦ, МП, так і інші установи та організації. Впровадження ММР це завжди про синергію, співпрацю гравців молодіжної політики, які готові їхати в інші громади і тих, які зацікавлені в тому, щоб запрошувати такі програми до себе.

ПЕРЕДУМОВИ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ. ЧИ ПОТРІБНА ВАМ МОБІЛЬНА МОЛОДІЖНА РОБОТА?

Коли ММР є необхідною?

ММР – це інструмент, що дозволяє подолати обмеження стаціонарної молодіжної інфраструктури та забезпечити рівний доступ молоді до якісної МР незалежно від місця проживання.

Вона спрямована на подолання таких ключових викликів:

- ▶ Відсутність МЦ у віддалених селах, селищах та малих громадах.
- ▶ Відсутність пропозицій для молоді навіть там, де є інфраструктура, але вона недоступна або не зорієнтована на молодь.
- ▶ Соціальна ізоляція молоді, яка «не доходить» до центрів чи не відвідує заходи.
- ▶ Потреба у залученні нових цільових груп, зокрема молоді з вразливих категорій.
- ▶ Відсутність або руйнування просторів через війну.
- ▶ Безпекові обмеження для функціонування стаціонарних центрів, особливо в прифронтових та деокупованих громадах.
- ▶ Потреба зберегти команду і послуги у випадках релокації чи втрати приміщень.
- ▶ Потреба перенести діяльність до тих аудиторій, які залишилися поза увагою.

Саморефлексія перед початком мобільної роботи

Перш ніж планувати впровадження ММР, команда має критично оцінити ситуацію, потреби молоді та власні можливості. Важливо не просто перейти до дій, а спочатку дати собі чесну відповідь на ключові запитання: «**Чи потрібна нам ММР?**», а якщо так – «**Для чого саме?**», «**Яку проблему ми хочемо вирішити?**», «**Яких результатів очікуємо?**»

Для цього рекомендуємо пройти етап самодіагностики, поставивши собі такі запитання:

- ▶ Хто ще в громаді чи області здійснює подібну діяльність із молоддю?
- ▶ У яких локаціях нас досі не було?
- ▶ Які цільові аудиторії ми здатні залучити завдяки ММР?
- ▶ З якими групами молоді ми наразі не працюємо через обмеження ресурсів, відсутність контактів чи інші причини?
- ▶ Які реальні потреби існують у молоді в населених пунктах, куди ми плануємо їхати? Скільки молоді і які соціальні групи там проживають?
- ▶ Які ресурси, простори, умови та інфраструктура вже є на місці, які ми можемо залучити до реалізації ММР?
- ▶ Хто є нашими точками входу: активні люди, організації, старости, школи, партнери?

Окремо варто продумати: **який обсяг ММР ми готові, спроможні реалізувати**, та зупинитися на аналізі **партнерів**. Серед них можуть бути міжнародні проєкти, громадські організації, обласні МЦ, благодійні фонди, асоціації, а також органи обласної влади чи інші зовнішні стейкхолдери, які можуть підсилити вашу ініціативу ресурсно, методично або менторськи. Лише після проходження цього етапу можна переходити до планування наступних кроків. ММР – це не про «поїхати і провести захід», а про точкову відповідь на локальний запит, який варто сформулювати разом із молоддю та партнерами. Також це про системні зусилля та відповідальність перед тими, з ким розпочали роботу.

01 ЕТАП

ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП - ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДИ

- Рефлексуємо «Для чого нам мобільна молодіжна робота»
- Вивчаємо середовище та готуємо підґрунтя
- Шукаємо «точку входу» та контактних осіб на місцях

02 ЕТАП

- Будуємо протитип програми
- Готуємо та здійснюємо перший візит
- Запитуємо у молоді думку про теми наступних візитів

ПЛАНУВАННЯ ЗАХОДІВ

ДОРОЖНЯ КАРТА

МОБІЛЬНОЇ МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ

SCAN
ME!

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ

04
ЕТАП

- Оцінюємо та інтерпритуємо зібрані дані
- Аналізуємо результати
- Обговорюємо з командою наш вплив на громаду
- Формуємо наступні гіпотези, плани

05
ЕТАП

ЗАВЕРШЕННЯ ВІЗИТІВ

- Здійснюємо поступово вихід з громади
- Підтримуємо спільноту
- Сприяємо мережуванню з іншими

03
ЕТАП

ВПРОВАДЖЕННЯ СЕРІЇ ВІЗИТІВ

- Здійснюємо серію заходів на тематику, заплановану з місцевою молоддю
- Збираємо дані, відгуки, спостерігаємо
- Досліджуємо проблематику громади разом з молоддю

► КЛЮЧОВІ ПРИНЦИПИ ТА ЦІННОСТІ ММР

ОСНОВНИМИ ПРИНЦИПАМИ ММР Є ДОБРОВІЛЬНІСТЬ, ІНКЛЮЗИВНІСТЬ, ОРІЄНТАЦІЯ НА ПОТРЕБИ МОЛОДІ, ГНУЧКІСТЬ, КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ, СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ПРОСТОРУ ТА ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ З МОЛОДДЮ.

Важливо:

- забезпечувати довіру та конфіденційність;
- дотримуватися підходу «рівний рівному»;
- застосовувати принцип «слухаємо та не засуджуємо»: повага до вибору і життєвих обставин молоді людини.

Усі етапи планування та реалізації ММР мають ґрунтуватися на принципах інклюзивності, доступності та безбар'єрності. Вона передбачає створення умов для залучення молоді незалежно від її соціального, економічного, фізичного, етнічного, гендерного чи іншого статусу. Зокрема, до уваги беруться потреби молоді, яка проживає на прифронтових, деокупованих або ізольованих територіях, має інвалідність, обмежену мобільність чи інші бар'єри до участі.

Зміст і підходи ММР мають відповідати положенням Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні. Рекомендуємо враховувати в роботі напрацювання, розміщені у **Довіднику безбар'єрності**⁶, а також матеріали у спеціальному розділі «Безбар'єрність у молодіжній роботі на сайті Мінмолодьспорту»⁷. Ці ресурси є орієнтирами для формування комунікацій, адаптації програм заходів, вибору локацій та форматів роботи з молоддю.

⁶ <https://bf.in.ua>

⁷ <https://mms.gov.ua/bezbaryernij-prostir/bezbaryernist-u-molodizhnii-roboti>

► ПІДГОТОВЧІ КРОКИ

Кабінетне дослідження

Першим етапом впровадження ММР має стати якісне вивчення середовища, до якого планується виїзд. Це передбачає проведення кабінетного аналізу документів громади та збір додаткових даних, які дозволять за потреби адаптувати діяльність до локального контексту.

На цьому етапі можна проаналізувати:

- **Стратегію розвитку громади**, щоб зрозуміти пріоритети та можливі точки дотику.
- **Паспорт громади** – для отримання базових даних: кількість жителів, населених пунктів, молодіжної аудиторії, інфраструктури.
- **Наявні програми, політики, проекти**, що стосуються молоді.
- **Ресурсну карту** громади: школи, заклади культури, спортивні об'єкти, діючі МП.
- **Кількість молоді**, що проживає в громаді за можливості в розрізі вікових груп 14-17 р., 18-23 р., 24-28 р., 29-35 р. включно (в новій редакції Закону України «Про основні засади молодіжної політики» додано слово «включно», тому молодь буде до 35 років включно); також ці дані рекомендуємо структурувати по кожному населеному пункту окремо.

ДЕ ЗНАЙТИ ЦІ ДАНІ?

Стратегія розвитку громади – розміщується на офіційному вебсайті територіальної громади (розділи «Документи», «Стратегія», «Програми розвитку»), а також на вебпорталі обласної державної адміністрації. Додатково узагальнені відомості та аналітику можна знайти на порталі [«Децентралізація»](#).

Паспорт громади – зазвичай оприлюднюється на офіційному сайті громади, у розділах «Про громаду», «Паспорт громади», «Статистика». Додаткові демографічні та соціально-економічні показники доступні через **Державну службу статистики України** та обласні управління статистики.

Наявні програми, політики, проекти, що стосуються молоді – знаходяться на офіційних сайтах ОМС (розділи «Молодь», «Соціальна політика», «Освіта», «Культура»), вебресурсах місцевих МЦ і громадських організацій, а також на платформах громадських ініціатив (наприклад, «Громадський простір»).

Ресурсна карта громади – може бути у вигляді інтерактивної карти або переліку закладів у розділах «Інфраструктура», «Заклади освіти», «Культура і спорт» на офіційних сайтах громад. Для попереднього аналізу зручно використовувати **OpenStreetMap, Google Maps**, місцеві довідники та інформаційні бюлетені. Актуалізовану інформацію можна отримати через безпосереднє звернення до відділів молоді, освіти чи культури виконавчих органів ради.

Дані про чисельність молоді у розрізі вікових груп – доступні у **Державній службі статистики України** (розділ «Демографічна та соціальна статистика») та в обласних/районних управліннях статистики. Уточнені відомості по кожному населеному пункту можна отримати через офіційні запити до ОМС.

Партнери: люди і спільноти

Успішний контакт із громадою часто починається з правильної «точки входу», тобто людини або структури, які вже мають довіру та розуміння локального контексту. На етапі підготовки важливо ідентифікувати ключових стейкхолдерів у громаді, які можуть стати контактними особами, партнерами, медіаторами або співорганізаторами активностей. Саме тому важливо не лише віднайти їх, а й вибудувати з ними взаємну довіру, партнерство та спільне бачення змін.

Співпраця з цими стейкхолдерами дозволяє не лише ефективніше організувати логістику чи інформування, але й створити сталі умови для подальшого розвитку МР після завершення візитів до громад.

Локальні стейкхолдери, які можуть стати вашими партнерами в громадах

ОМС (голова громади, заступники голови, староста, особа, відповідальна за молодіжний напрям)

Радники та радниці з питань молоді

Заклади освіти (школи, коледжі, університети тощо)

Заклади культури та позашкільної освіти

Ініціативні групи молоді (в тому числі неформальні)

Молодіжні ради, консультативно-дорадчі органи при ОМС

Активісти та волонтери, які мають довіру серед молоді

Громадські та благодійні організації, що працюють з молоддю

Релігійні, спортивні та культурні об'єднання, які впливають на локальну динаміку

Місцевий бізнес

Молодіжні працівники та працівниці або особи, які виконують таку функцію у громаді, навіть якщо формально не мають відповідного статусу

Консультації з молоддю та аналіз її потреб

Перед початком впровадження заходів ММР в конкретній громаді рекомендуємо провести консультації з молоддю, детальніше вивчити їхні потреби. Для цього можуть бути здійснені тестові візити, під час яких ви можете провести **мозковий штурм та картування громади спільно з молоддю**, щоб виявити «білі плями», тобто населені пункти, теми, групи людей, що залишаються поза увагою. Паралельно слід зібрати інформацію про потреби молоді через опитування, короткі інтерв'ю чи групові обговорення.

Також будь-яке **картування** – це погляд на громаду ширше: на яких гравців робити опору,

хто яким ресурсом володіє. Покажіть молоді, що **ресурси вже є**, їх просто потрібно побачити в контексті своєї громади.

Отже, ваші перші 1-2 візити ММР можливо будуть експериментальними. Вони можуть містити:

- оцінку середовища та планування спільно з молоддю наступних візитів;
- розширену презентацію про наявні напрямки та інструменти МР, громадської активності (щоб присутні могли краще дізнатися з чого власне планувати та обирати наступні кроки);
- цікавий формат дозвілля або навчання на актуальну тему.

► ПЛАНУВАННЯ ЗАХОДІВ ММР

Питання для саморефлексії:
 «Які індикатори нас цікавлять?»,
 «Як будемо їх вимірювати?»,
 «Які дані будемо збирати впродовж поїздки, як будемо їх зберігати та аналізувати?».

Рекомендуємо на початковому етапі чітко визначити мету та завдання вашої діяльності, щоб усі учасники процесу розуміли спільний вектор руху. Сформулюйте очікувані результати у вимірюваних показниках, що дозволить оцінити ефективність реалізації (детальніше про моніторинг та оцінку, показники та індикатори ММР можна прочитати в розділі «Оцінка ефективності»). Розробіть план-графік заходів із конкретними термінами виконання та передбачте відповідальних осіб або організацій за кожен етап. Це допоможе забезпечити системність, контроль та своєчасне досягнення поставлених цілей.

Програма

- Сформууйте **прототип програми візитів**, орієнтуючись на потреби громади та ресурси команди.
- Проаналізуйте, **які з ваших наявних** програм, послуг чи інструментів можна адаптувати для мобільного формату.
- Заплануйте розширений **інформаційний блок або окремий захід**, щоб представити молоді та стейкхолдерам систему МР (її гравців, інституції, рівні, програми, можливості).
- У прифронтових громадах враховуйте контекст і **обмежуйте тривалість події до 3 годин**.

Приклади тем і форматів

У відкритому доступі є чимало посібників з вправами, практиками та готовими інструментами роботи, фасилітації, які можуть вам знадобитися⁸.

- Проведіть **відкритий аналіз**: хто з гравців що може робити у громаді, які ролі у молодіжній раді, чим вже займається МЦ тощо.
- Створіть **перелік тем і доступних тренерів**, аби громади могли краще планувати взаємодію та обирати формати наступних візитів.

Приклади форматів: Peer-to-peer навчання (рівний рівному), мобільні студії подкастів або відео, молодіжні дебати, швидкі проєктні лабораторії («ідея-план-дія»), простори довіри: відкриті мікрофони, діалоги, інтерактивні воркшопи, модеровані обговорення і мозкові штурми, світове кафе, картування ресурсів і проблем громади, рольові ігри, симуляції, вулична інформаційна кампанія (аутрич/детач підходи), смол-токи, круглі столи, неформальні діалоги, зустрічі з місцевими стейкхолдерами, менторські сесії, групове планування, перегляд і обговорення фільмів (кінопокази), молодіжні хаби на колесах, майстерки, творчі активності, командні ігри тощо.

⁸ Наприклад, Молодь за демократію в Україні <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/youth-for-democracy-in-ukraine>, Базовий тренінг за програмою Молодіжний працівник <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/04f59ea10f97a532686775f9bba759c59de1a911ae7280a6eb87c390120b717c.pdf>, Мистецтво діалогу https://duf.dk/fileadmin/user_upload/Editor/Dialoghaandbogen_paa_ukrainsk.pdf, Посібник для тренера: Як підготувати та провести тренінг, що матиме вплив <https://www.ndi.org/sites/default/files/Manual%20for%20trainers.pdf>

Приклади тематики заходів: ментальне здоров'я, подолання стресу, лідерство і розвиток особистісних навичок, громадська активність, освіта з прав людини, роль молоді в громаді, критичне мислення, проектний менеджмент, написання проєктів, фінансова грамотність, сексуальна освіта, гендерна рівність і протидія насильству, екологічні ініціативи, командотворення і волонтерство, правозахист і базові юридичні знання, робота з ідеєю: від задуму до реалізації, діалог з місцевою владою, участь у прийнятті рішень, стійкість у кризових ситуаціях/кризове лідерство, соціальне підприємництво, профорієнтація та підготовка до працевлаштування (soft skills + резюме), цифрова грамотність та кібербезпека, медіаграмотність, доступ до державних сервісів і програм для молоді (це не вичерпний перелік, може доповнюватися).

Перевірка локації

Фізично перевірте місцевість або заклад, де планується проведення заходу. Якщо немає можливості, попросіть фото, здійсніть відеодзвінок до контактної особи та огляньте приміщення дистанційно.

Якщо ваш візит відбувається в межах великого проєкту, і громада має додаткових менторів чи консультантів, зв'яжіться з ними:

- ▶ узгодьте формат взаємодії до, під час та після заходу;
- ▶ розподіліть сфери відповідальності;
- ▶ домовтеся, як реагуватимете на можливі проблемні ситуації;
- ▶ перевірте технічну готовність приміщення: наявність фліпчарту, дошки, столів, стільців, проєктора, ноутбука, розетки, а також можливість використовувати малярну стрічку для розміщення матеріалів на стінах.

► ВПРОВАДЖЕННЯ СЕРІЇ ВІЗИТІВ

Питання для саморефлексії:

«Чому саме з цією темою їдемо в цю конкретну громаду?»,
«Для чого це їм?»,
«Які теми і формати можуть «зайти» молоді?»,
«Які їхні потреби?»

На що звернути увагу

Отож, ви здійснили перші пілотні поїздки, познайомилися з місцевою молоддю та встановили контакт з місцевими партнерами. Вам вдалося спільно з молоддю запланувати наступні теми візитів та провести вихідне анкетування. Що далі?

Ваші наступні поїздки все ще теж можуть мати експериментальний характер і допомагати глибше дослідити потреби молоді та проблеми громади, спільно планувати подальші зміни в громаді.

Важливо, щоб заходи були різними за форматом і тематикою.

- Якщо ваші тренери, експерти з інших областей, заплануйте їм декілька візитів поруч (географічно), щоб ефективно використовувати ресурси.
- Повернення тренерів до однієї громади вдруге є перевагою, адже вже налагоджено контакт і простір довіри, є розуміння контексту, ключових гравців та потенційних ризиків чи конфліктів, що дозволяє ефективніше реагувати на запити громади.
- Якщо тренери їдуть з іншого кінця країни громадським транспортом, передбачити час та кошти, аби за потреби надіслати поштою необхідні канцтовари та матеріали.

Пам'ятайте, на кожному етапі ми все ще оцінюємо наскільки наша пропозиція є релевантною для цієї громади та спільноти молоді. За потреби можемо коригувати спосіб, форми, тематику впродовж поїздки.

Безпосередньо під час заходу

- Початкові візити мають бути особливо цікавими та мотиваційними, адже це справить перше враження і сформує намір щодо подальшої участі в заходах. Замість «сухої» інформації краще працює включення через генерацію ідей, групову взаємодію.
- Працюйте з очікуваннями учасників. Використовуйте прості методи фасилітації навіть на старті.
- Створюйте простір безпеки та довіри, не змушуйте до активності. Краще надихати власним прикладом.
- Будьте гнучкими та відкритими до різних аудиторій (наприклад, молоді батьки, учасники з різних вікових груп тощо).
- Передбачайте обід, каву, неформальні моменти, які сприяють залученню та розслабленню.
- Ведіть посткомунікацію, залишайтеся на зв'язку, діліться матеріалами після заходу.
- Запропонуйте учасникам заповнити анкету (бажано електронну) реєстрації на заході, а також форму зворотнього зв'язку після заходу (вхідна та вихідна анкета).
- Подбайте про фото- та відеофіксацію, однак врахуйте, що для цього потрібно отримати дозвіл від учасників. Згоду на фото- та відеозйомку можна включити як окреме питання в реєстраційній анкеті.

Що не забути після заходу

- створити чат з учасниками;
- провести сесію зворотнього зв'язку з командою;
- отримати зворотний зв'язок від контактної особи з громади;
- сформулювати базу учасників;
- підготувати та опублікувати матеріали, дописи в соціальних мережах та веб-ресурсах вашої організації;
- за потреби підготувати реліз (інформація про подію, яка уже відбулась) та разом з фото-, відеоматеріалами надіслати партнерам (можливо, вони також захочуть поширити інформацію).

РЕСУРСИ І РЕСУРСНІСТЬ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ММР

Питання для саморефлексії:

«Якими знаннями та навичками має володіти команда ММР у тій чи іншій громаді в залежності від обраних тем, форматів?», «Які додаткові експерти нам потрібні?», «Як їх залучити?», «Який розподіл функцій?»

Команда

Хто може входити у вашу команду ММР: молодіжні працівники та працівниці, волонтери, громадські активісти, працівники благодійних фондів, підприємці, державні службовці, тренери та ментори національних чи локальних програм, психологи, фахівці з арт-терапії, модератори настільних ігор тощо.

Разом з тим зважайте, щоб залучені особи були обізнані в системі МР і політики, **мали відповідну кваліфікацію**. Рекомендуємо, аби щонайменше одна особа в команді ММР мала свідоцтво програми «Молодіжний працівник».

Як підтримувати команду ММР?

Забезпечення ментальної стійкості та мотивації команди є критичним фактором для успіху ММР. Важливо створювати **підтримуюче середовище всередині команди**, де тренери та експерти відчувають себе залученими, потрібними та впевненими у своїй експертизі. Делегування повноважень, довіра до їхнього досвіду, гнучкість у плануванні та можливість адаптувати програму під реальний контекст громади – це важливі елементи, які знижують напругу та підвищують залученість.

КОРОТКІ ПОРАДИ:

- За можливості **здійснити розподіл функцій** в команді на організаційну та окремо програмну складову, аби весь процес не тримався на одних і тих же працівниках.
- Забезпечити **позитивне середовище і довіру до експертизи тренера**, надати можливість гнучко адаптувати програму до громади.
- Організувати **методологічну підтримку і рефлексійні зустрічі** для обговорення викликів, проміжних підсумків і спільних рішень.
- Дати команді **можливість досліджувати інші громади**, порівнювати ситуації і відчувати свою причетність до змін.
- Забезпечити **належний відпочинок**, в тому числі ночівлю до або після виїздів.
- Працювати **в парі**, щоб розподіляти навантаження і підтримувати одне одного.
- Забезпечити **швидку комунікацію і обмін досвідом** в команді.

Матеріали

Підготуйте необхідні документи та шаблони для реалізації ММР, з урахуванням логістики та особливостей локацій:

- Роздаткові матеріали, які легко транспортувати або надіслати поштою.
- Вхідна та вихідна анкета для учасників.
- Анкета для тренерів та експертів.
- Добірки корисних матеріалів, які можна надіслати учасникам після заходу.
- Тексти меморандумів та договорів про співпрацю, що можуть знадобитися на будь-якому етапі.

Матеріали мають відповідати технічним можливостям локації (наприклад, не готувати презентації для приміщень без проєктора чи екрана).

Логістика

Питання для саморефлексії: **«В який спосіб будемо їздити та яким транспортом?»**, **«Який ресурс необхідний?»**, **«Де ми його візьмемо?»**

- Визначте та зафіксуйте ключову контактну особу або групу для входу в громаду; налагодьте з ними стійку комунікацію.
- Завчасно узгодьте транспорт, часові рамки та інші логістичні деталі.
- Поцікавтесь можливістю паркування вашого транспорту на локації.
- Дізнайтесь, які є можливості для доїзду учасників на захід.
- Подбайте про розпорядчий документ щодо виїзду команди ММР, де прописуються всі деталі проведення заходу. Особливо якщо залучено працівників державних та комунальних установ.
- Плануйте візити щонайменше **за 2 тижні наперед**, це дозволяє залученим тренерам та експертам, команді придбати квитки, а приймаючій громаді – організувати логістику учасників.
- Заздалегідь уточнюйте з контактною особою у приймаючій громаді: **тему, часові рамки, склад аудиторії, технічну базу, присутність представників ОМС**.

- Не листами єдиними: налагоджуйте **теплі контакти** через місцевих активістів, чати у месенджерах, освітні установи, ОМС, молодіжні консультативно-дорадчі органи, громадські організації, бібліотеки.
- На період дії воєнного стану проведення заходів може вимагати отримання додаткових дозволів від місцевої влади, зокрема у зв'язку з обстрілами, розмінуванням окремих ділянок тощо. Також варто заздалегідь дізнатися наявність та розташування укриттів та бомбосховищ.
- У прифронтових та деокупованих громадах: дізнайтесь актуальний стан доріг, безпекову ситуацію, інформацію щодо комендантських годин, необхідність отримувати додаткові дозвільні документи.

Отримання дозволу на проведення заходів

У період дії воєнного стану організація публічних заходів регулюється особливими правилами, які можуть відрізнятися в залежності від області чи громади. Тому перед плануванням заходу обов'язково уточніть актуальні вимоги та порядок дій у місцевій військовій адміністрації або ОМС.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ АЛГОРИТМ ДІЙ:

1. ВИЗНАЧТЕ ФОРМАТ ЗАХОДУ. З'ясуйте, чи належить запланована активність до масових, культурно-мистецьких чи спортивних заходів, що підпадають під спеціальний порядок погодження.

2. ПІДГОТУЙТЕ ІНФОРМАЦІЮ ПРО ЗАХІД

- Мета та тематика;
- Місце і час проведення;
- Орієнтовна кількість учасників;
- Програма та перелік активностей;
- Відповідальні особи і контакти.

3. ЗВЕРНІТЬСЯ ІЗ ЗАЯВКОЮ ДО УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ

- У більшості випадків – це місцева військова адміністрація (МВА) або виконавчий комітет ради;
- У деяких містах – профільні департаменти (наприклад, культури чи молоді та спорту).
- Подання відбувається письмово або через офіційні онлайн-форми (перевірте на сайті громади/міста).

4. ОТРИМАЙТЕ ПОГОДЖЕННЯ ВІД КОМПЕТЕНТНИХ СЛУЖБ.

МВА/ОМС координує погодження із Нацполіцією, ДСНС, СБУ та іншими структурами, залежно від специфіки заходу.

5. ДОТРИМУЙТЕСЬ ВИЗНАЧЕНИХ УМОВ.

У дозволі можуть бути зазначені обмеження:

- тривалість заходу;
- вимоги до безпеки;
- заборона використання певної символіки чи обладнання.

6. ЗБЕРІГАЙТЕ ПІДТВЕРДЖЕННЯ.

Розпорядчий документ або лист-погодження потрібно мати в розпорядженні під час проведення заходу.

Важливо:

- ▶ Терміни подачі заявок можуть бути різними (від 3 до 10 робочих днів до дати проведення).
- ▶ У деяких громадах діють спрощені внутрішні процедури для невеликих або закритих подій.
- ▶ Актуальні вимоги та форми заявок завжди перевіряйте на офіційних сайтах вашої області чи міста

► РЕСУРСИ НА ММР

Базовий мінімум ресурсів

Для організації ММР не завжди потрібні великі інвестиції чи складне обладнання. Основні ресурси часто вже є у молодіжних працівників, МЦ і МП, громадських організацій та партнерських структур.

Обладнання та матеріали

- **Ноутбук** (з презентаціями, відео, доступом до інтернету).
- **Проектор** (для показу презентацій, фільмів, візуалізацій під час тренінгів).
- **Колонки** (портативні, стаціонарні, Bluetooth-акустика).
- **Фліпчарт** (переносний або стаціонарний), маркери (різних кольорів), папір (A4, ватмани, клейкі нотатки), інші канцтовари (скотч, ножиці, клей, степлер).
- **Базовий реквізит для інтерактивних ігор і командних завдань** (м'ячі, мотузки, картки, конуси).
- **Каремати та пледи** (для роботи на відкритому повітрі, релаксаційних вправ або тренінгів без меблів).
- **Спортивний інвентар** (скакалки, обручі, м'ячі, сітки, фрізбі).

Де їх брати, ті ресурси?

Джерелами ресурсного забезпечення можуть бути:

- **місцеві бюджети** (програми підтримки молоді, співфінансування через ОМС, бюджет участі);
- **клуби соціальних інвесторів** (та інші форми фандрайзингу);
- **грантові програми** (національні та міжнародні);
- **підтримка партнерів** (обласні МЦ, благодійні фонди, бізнес);
- **грантова підтримка від Міністерства молоді та спорту України** (конкурс проектів для громадських організацій), Українського молодіжного фонду, партнерів Всеукраїнського молодіжного центру;
- **співпраця з іншими проектами** чи ініціативами, що вже діють у громаді чи області;
- **взаємодія з Агенціями регіонального розвитку** та їхніми поточними програмами.

► МОБІЛЬНИЙ МОЛОДІЖНИЙ ЦЕНТР

Для здійснення ММР у вас може бути (але не обов'язково) власний транспортний засіб або спеціально обладнаний МП, призначений для проведення МР, надання інформаційних, освітніх, культурних, спортивних та соціальних послуг молоді, зокрема у віддалених громадах та в тому числі серед вразливих категорій молоді. В цьому підрозділі поговоримо про ММЦ не як про команду, а як про транспортний засіб або справжній мобільний простір на колесах.

ММЦ може виконувати як логістичну функцію (перевезення команди і обладнання), так і бути безпосереднім місцем реалізації активностей. МП може бути облаштованим зі спеціальним обладнанням для проведення тренінгів, презентацій, кінопоказів та змістовного дозвілля. Це може зайняти чимало часу, починаючи від пошуку ресурсів на закупівлю транспорту, завершуючи документацією та ресурсами на кожен окремий виїзд.

Ось ключові елементи, які мають бути забезпечені при виборі такого формату логістики:

- 1. Закуплено або залучено транспортний засіб**, спеціально облаштований для роботи з молоддю в польових умовах (мобільний хаб, автобус, мікроавтобус тощо).
- 2. Оформлено всі необхідні документи** для офіційного використання транспортного засобу, включаючи постановку на баланс організації або установи.
- 3. Виділено кошти на оплату праці водія**, пального, обслуговування, ремонт і страхування транспортного засобу.

4. Призначено та прийнято на роботу водія, який має відповідну кваліфікацію та дозволи для здійснення пасажирських перевезень.

5. Сформовано команду фахівців, готових до виїзної роботи. Команда може складатися з молодіжних працівників, тренерів, психологів, фахівців з арт-терапії, технічних спеціалістів.

6. Проведено інвентаризацію наявного обладнання та доукомплектовано технічне забезпечення, необхідне для проведення заходів (потужні колонки, мікрофони, освітлення, зарядні станції тощо).

7. Підготовлено матеріали для роботи з молоддю, включно з канцтоварами, іграми, спортивним обладнанням та іншим необхідним інвентарем.

8. Облаштовано виїзний простір, передбачивши мобільні меблі, каремати, пледи, фотозони, брендovanі елементи для створення комфортного середовища.

9. Адаптовано всі заходи та простір для інклюзивної участі молоді з різними потребами, зокрема молоді з інвалідністю.

10. Проведено підготовку команди до виїзної роботи, зокрема в частині логістики, безпеки, комунікацій з громадою та молоддю.

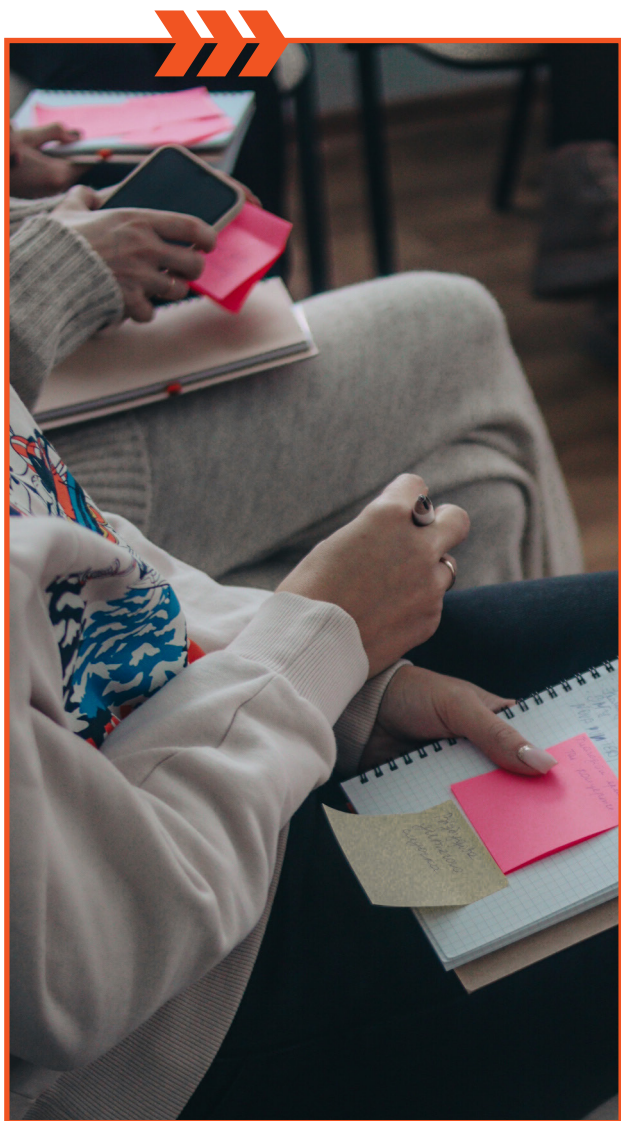
Таким чином, бачимо, що ММЦ – це не лише транспортний засіб, а повноцінна мобільна платформа з професійною командою, ресурсами та готовністю працювати з молоддю у будь-яких умовах.

► СПЕЦИФІКА ММР У ПРИФРОНТОВИХ ТА ДЕОКУПОВАНИХ ГРОМАДАХ

Реалізація ММР у громадах, що розташовані поблизу зони бойових дій або нещодавно були деокуповані, потребує особливого підходу з урахуванням безпекових, психологічних та організаційних факторів.

Дружнє нагадування: кожна прифронтowa чи деокупована громада має свої унікальні умови, тому підхід до ММР повинен бути індивідуальним і гнучким, із пріоритетом безпеки, психологічного комфорту та локальної взаємодії.

Ключові аспекти, які варто враховувати:

1. Безпекові умови

- Перед плануванням заходу обов'язково узгоджуйте місце, час і формат із місцевою військовою адміністрацією та перевіряйте наявність актуальних обмежень.
- Обирайте локації з укриттями та забезпечуйте учасників інструктажем з безпеки.
- Обмежуйте тривалість заходів (рекомендовано не більше 2-3 годин) та кількість учасників, щоб зберегти мобільність у разі повітряної тривоги чи загрози.

2. Психологічна чутливість

- Враховуйте можливі травматичні досвіди молоді та громади в цілому.
- Використовуйте методики, спрямовані на підтримку ментального здоров'я, згуртування та відновлення відчуття безпеки.
- Уникайте тем і форматів, що можуть провокувати стрес або тривожність.

3. Гнучке планування

- Будьте готові до зміни локації, часу чи формату в останній момент через безпекову ситуацію.
- Майте план «Б» – онлайн- або комбінований формат у разі неможливості проведення події офлайн.

4. Партнерство та локальні ресурси

- Працуйте у тісній співпраці з місцевими активістами, волонтерами, гуманітарними штабами, медичними та соціальними службами.
- Використовуйте вже наявні інфраструктурні та людські ресурси громади, щоб мінімізувати логістичні ризики.

► ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ

Чому це важливо?

Моніторинг та оцінка (МіО) молодіжної роботи дозволяє не лише оцінити «скільки» зроблено, а й «якого змісту» це досягнення. Це дає змогу обґрунтовувати доцільність програм, посилювати адвокацію та демонструвати цінність МР як чинника соціальної згуртованості, розвитку і безпеки.

Оцінка та моніторинг ефективності ММР допомагають:

- Виявляти сильні сторони та зони росту програми.
- Аргументувати потребу у фінансуванні, підтримці та масштабуванні.
- Демонструвати реальні зміни для молоді, стейкхолдерів та партнерів.
- Посилювати важливість та вплив МР як важливої ланки місцевого розвитку.

Якими можуть бути результати ММР

1. Забезпечено доступність МР в малих і віддалених населених пунктах.
2. Налагоджено підтримку молоді у громадах без МЦ.
3. Відкрито нові аудиторії та знайдено нових молодіжних лідерів.
4. Підвищено впізнаваність МЦ, МП в громаді.
5. Залучено молодь до суспільно корисної діяльності, зокрема волонтерства.
6. Зміцнено згуртованість у громаді через активності, які «прийшли» до молоді.
7. Підтримано інтеграцію вразливих категорій молоді, включаючи ВПО, молодь з інвалідністю.
8. Перенесено роботу команди на безпечніші майданчики без втрати якості послуг.
9. Збережено контакт з молоддю, яка перестала відвідувати стаціонарний центр.
10. Підвищено ефективність використання наявної інфраструктури в громаді.
11. Зміцнено кадровий потенціал через передавання досвіду локальним фахівцям.
12. Забезпечено профілактику ризикованої поведінки, залучивши молодь до позитивних ініціатив

Як вимірювати ефективність?

Три поняття, які потрібно зробити вашими друзями: індикатори, показники, способи вимірювання (методи збору даних).

Індикатор – що ми хочемо виміряти? Це назва чи характеристика того, що важливо для нас у проєкті або програмі. Просто кажучи: що ми будемо відстежувати, щоб зрозуміти, чи щось змінюється? Приклад: рівень задоволеності тренінгом, який провів МЦ.

Показник – яке конкретне значення має індикатор? Це числове або описове значення індикатора. Яке воно зараз у цифрах чи фактах? Приклад: 75% учасників задоволені послугами МЦ.

Спосіб вимірювання (метод збору даних) – як ми це дізнаємось? Звідки ми це знаємо? Це інструмент або метод, за допомогою якого ми збираємо дані для обчислення показника. Приклад: онлайн-опитування учасників після отримання послуги.

Приклади **індикаторів** успіху, ефективності ММР та їхні показники у системі моніторингу й оцінки (MiO):

Індикатор	Показник
1.Охоплено нові населені пункти <i>*Це те, що ви хочете виміряти: наскільки розширилася географія роботи ММР</i>	- Кількість населених пунктів громади, в які вперше виїхала команда ММР. - Частка віддалених сіл, де вперше проведено молодіжні заходи. <i>*показники, що «конкретизують» індикатор, тобто конкретне (кількісне або якісне) значення, за допомогою якого можна виміряти або перевірити досягнення індикатора.</i>
2. Залучено нові цільові групи молоді	- Кількість молодих людей, які вперше взяли участь у заходах завдяки виїздам. - Частка учасників, які раніше не відвідували стаціонарний МЦ.
3.Підвищено впізнаваність МЦ/МП	- Кількість згадок у місцевих інформаційних ресурсах. - Кількість нових підписників у соцмережах після виїздів.
4. Зміцнено згуртованість молоді в громаді	- Кількість новостворених або підтриманих молодіжних ініціатив у селах і селищах. - Кількість молодіжних волонтерських команд, сформованих під час виїздів.
5. Підтримано інтеграцію вразливих груп	- Кількість заходів, спеціально орієнтованих на молодь ВПО, молодь з інвалідністю чи інші цільові групи. - Частка таких заходів від загальної кількості виїздів.
6. Перенесено якісну роботу на нові майданчики	- Кількість виїзних заходів, що отримали позитивний зворотний зв'язок від учасників. - Відсоток заходів, реалізованих відповідно до стандартів якості (інтерактивність, доступність, безпечність).
7. Зміцнено кадровий потенціал молодіжної роботи	Кількість залучених місцевих фахівців або волонтерів до проведення виїзних заходів.
8.Підвищено ефективність використання інфраструктури	- Кількість залучених до співпраці місцевих шкіл, бібліотек, будинків культури тощо. - Кількість партнерств, укладених для використання доступних ресурсів громади.

Показники, наведені в таблиці, мають кількісний характер, тобто апелюють до конкретних цифр. Але варто зазначити, що показники можуть бути і якісними. Що це означає – розглянемо у наступних таблицях.

Показники	Кількісні	Якісні
Тлумачення	конкретні числові дані, які відображають обсяг, масштаб або інтенсивність реалізації молодіжної ініціативи. Вони допомагають оцінити прогрес і ефективність впровадження програми чи проекту, зокрема в ММР.	зміни у поведінці, ставленні, знаннях або якості взаємодії, які виникають внаслідок МР. Вони складніші для вимірювання, однак критично важливі для розуміння соціального впливу та стійких змін у громаді.
Приклади	• Кількість молоді, залученої до заходів ММР. • Число населених пунктів, у які здійснено виїзди мобільної команди. • Кількість волонтерів, залучених до реалізації програми. • Кількість новостворених молодіжних ініціатив або клубів. • Обсяг розповсюджених інформаційних матеріалів.	• Зростання рівня довіри між молоддю та місцевою владою. • Підвищення рівня громадянської активності молоді в громаді. • Відчутне покращення емоційного стану молодих людей після участі в програмі. • Посилення спроможності локальних команд здійснювати МР самостійно. • Поява нових форм співпраці між молодіжними ініціативами та закладами освіти або культури.

Приклад: проєкт «ММР у деокупованій громаді»:

Кількісні показники	Якісні показники
▶ 8 виїздів мобільної команди до віддалених сіл громади. ▶ 230 молодих людей взяли участь у заходах протягом трьох місяців. ▶ 5 нових партнерств укладено з місцевими закладами культури та освіти. ▶ 3 нові молодіжні ініціативи започатковано після виїздів.	▶ Молоді учасники повідомили про покращення свого психоемоційного стану (за результатами опитувань). ▶ Місцеві стейкхолдери стали активніше залучати молодь до прийняття рішень. ▶ Молодіжна рада відновила свою діяльність у громаді після тривалого простою.

Отже, ми з'ясували якими бувають індикатори показники ефективності ММР. Для того, щоб їх виміряти, потрібно використовувати різні способи збору даних. Наводимо нижче у таблиці відповідні підказки для вас.

Способи вимірювання показників	
Кількісні	Якісні
1. Кількість учасників заходів: ведення реєстраційних списків, журналів обліку, фотофіксація, QR-анкети. 2. Число виїздів або заходів: внутрішній облік програми, логістичні звіти. 3. Обсяг інформаційних матеріалів: контрольні тиражі, онлайн-статистика (перегляди, завантаження).	1. Рівень задоволеності молоді: вхідні та вихідні анкети, фокус-групи, інтерв'ю. 2. Поведінкові зміни: спостереження за динамікою участі молоді у громадському житті, співпраця з менторами чи контактними особами в громаді. 3. Розвиток локальної спроможності: самооцінка місцевих команд, аналіз дій після завершення підтримки, кейс-стаді (історії змін).

Не лише вам будуть цікавими результати та досягнення ваших програм ММР. Після опрацювання зібраних даних рекомендуємо поділитися ними з молодими людьми, а також партнерами, які допомагають вам реалізувати МР. Ваша публічна звітність може включати в себе дописи у соцмережах, інтерв'ю з учасниками програм, інфографіку з досягнутими показниками, аналітику впливу (охоплення, залученість). Це також зробить вас більш помітними для міжнародних партнерів та потенційних грантодавців, адже такий підхід є свідченням професійного виконання програм.

Про що варто пам'ятати

Під час збору та обробки даних у межах ММР важливо дотримуватись вимог чинного законодавства щодо захисту персональної інформації. Для зручності учасників рекомендується надавати доступ до анкет як у цифровому вигляді (через посилання), так і у формі роздрукованого QR-коду, який можна швидко відсканувати на місці проведення заходу.

У тексті анкети рекомендуємо обов'язково зазначити: *«Надсилаючи цю форму, я надаю згоду на обробку та використання моїх персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»».*

► ЩО ДАЛІ?

Після завершення виїздів команди ММР важливо підтримувати подальшу взаємодію з громадами. Рекомендується організовувати **постконсультації**, допомагати громадам приєднуватися до **мереж обласних МЦ та МП**, громадських організацій, а також **національних програм і проєктів**. Це сприяє розширенню мережі контактів, зміцненню соціального капіталу й забезпеченню сталості впроваджених змін.

Масштабування ММР

Тут можливі два напрямки: розширення самої ММР (наприклад, конкретної програми, або збільшення географії здійснення) або ж на основі вашого досвіду навчати громади, їхні місцеві команди як самостійно здійснювати ММР.

У громадах, які виявили бажання **самостійно впроваджувати ММР** важливо передбачити менторинг з вашого боку. Будьте готовими **передати їм досвід, інструменти та супровід**, щоб забезпечити якісний запуск локальних ініціатив.

Щоб адаптувати і формалізувати ММР у громаді, потрібно подбати про її **включення до місцевих програм та планів заходів**. Це допоможе в майбутньому отримувати фінансування з бюджету громади.

Обласним МЦ та МП рекомендується здійснювати ММР в громадах та популяризувати її, адвокатувати бюджетне забезпечення, залучати національні громадські організації, міжнародних партнерів.

Державна установа «Всеукраїнський молодіжний центр» розвиває та популяризує напрям ММР на національному рівні, підтримуючи команди та громади, задіяні в її впровадженні. З метою полегшення практичної реалізації ММР, на ресурсах Центру [розміщено робочу папку з добіркою актуальних шаблонів, зразків документів, прикладів та матеріалів](#), які рекомендовано використовувати у своїй діяльності. Папка є динамічною: її вміст буде доповнюватися відповідно до запитів користувачів і накопичення практичного досвіду команд у громадах.

